

**РЕЗЮМЕТА
НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ ТРУДОВЕ НА**

**Д. ИЗК. БЛАГОВЕСТА ИВАНОВА ИВАНОВА-ЦОЦОВА
ДОЦЕНТ ВЪВ ВСУ „ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ“
КАТЕДРА ГРАДОУСТРОЙСТВО, ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ НА
АРХИТЕКТУРАТА**

за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в Област

8. Изкуства Професионално направление

**8.1. Теория на изкуствата, научна специалност „Изкуствознание и изобразителни
изкуства**

**(изобразителни изкуства и синтез с архитектурата)
съгласно ПРАС на ВСУ „Любен Каравелов“, чл. 63 и 65, ал. 3**

Обявен в ДВ бр. 37, 07.05.2021 г., с. 145

За конкурса по научната специалност „Изкуствознание и изобразителни изкуства (изобразителни изкуства и синтез с архитектурата) са представени научни публикации, от които 2 самостоятелни монографии, 1 монография в съавторство, 3 книги-студии с каталожна част върху българската живопис и графика; 2 студии; 32 статии (4 статии, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, 10 статии по изкуства в специализирани издания, 8 статии по синтез в специализирани издания, 1 статия по педагогика на преподаването на исторически дисциплини като история на изкуството и история на архитектурата и разбирането на синтеза в специализирани издания, 2 статии по музеология, 2 статии по опазване на културното наследство в специализирани издания, 5 статии по архитектура); 3 публикации за поддържаща творческа изява или участие в колективен продукт в областта на изкуствата; 2 университетски учебника, 1 университетско пособие. В съавторство са 3 статии. Всички представени публикации са извън публикациите за процедурите за: образователна и научна степен доктор (1996), академичната длъжност доцент (2007) и научната степен доктор на науките (2020).

Група В

Показател 3. Хабилизационен труд - публикувана монография в съответната научна област

Иванова, Бл. Манастирски и селищни храмове с Софийска епархия. Наблюдение, състояние, анализи, достъпност 2015 – 2017 г. С., 2018, ВСУ „Любен Каравелов“, 207 с., ISBN 978-954-331-100-2

Резюме

Монографията представя комплексен анализ на архитектурата, живописата и състоянието на манастирските и селищните храмове от Късното средновековие до

началото на ХХІ в. в Софийска епархия. Нейната цел е чрез промените в трите компонента, които са отбелязани като основни, да бъдат проследени тенденциите в типологията, промените във времето, връзката между архитектурата и живописата, състоянието, особеностите на съвременните реконструкции и достъпността на храмовете в епархията. Проследени са средновековните манастирски и селищни църкви, начините на удължаването им, най-често с добавяне на притвор през Възраждането и промените през ХХ и ХХІ век. Разгледани са и промените в архитектурния тип след Освобождението и през първата половина на ХХ в., както и съвременното църковно строителство и неговата стилистика. Частично е засегнато и култовото строителство в социалистическия период.

Отделен раздел е посветен на начините, по които художниците рисуват архитектура в стенописната украса на храмовете. Техните композиции са сравнени със словесните описания на сградите в ерминиите, за да бъде проследено до каква степен те се съобразяват с „модела“ и по какъв начин и в кои сцени го променят. Разгледани са и съвременните намеси като реставрации и ново изписване на стенописи.

Просторно резюме

Изследването е ориентирано към наблюдение и анализ на 64 манастирски и селищни църкви от ХVІ до ХХІ в. в Софийска епархия. Материалът е структуриран в хронологически порядък. Проследени са архитектурните и художествените особености, както и стенописната украса на храмовете. При манастирските църкви са дефинирани различни проблеми, свързани с тяхното състояние, преустройства и достъпност. Селищните църкви са подредени по духовни околии. Целият материал е анализиран от гледна точка на синтеза между архитектурата и живописата. Определени са основните типове манастирски и селищни храмове, които са характерни за региона през отделните исторически периоди. Анализирани са преустройствата в тях.

Основните изводи са свързани с проявата през Късното средновековие и Ранното възрождане на еднокорабната църква с конхи-певници, с аркирана ниша на западната стена и с декоративно изявени сводови конструкции на източната стена. Тези църкви са разпространени и в манастирите и в селищата, и са свързани с типологията на разпространения в Западна България атонски тип манастирски църкви, но поради по-малките си размери те изгубват величавостта на типа. Конхите пред иконостаса създават възможност за съсредоточаване на по-голям брой хора пред иконостаса. Поради политическата обстановка те са без куполи и покривите са оформени с двускатни покриви, отвътре с полуцилиндрични сводове.

През Възраждането е характерно удължаването на наосите на късносредновековните църкви, на които се дострояват притворите. По този начин те се удължават за да могат да поберат повече вярващи. Тези особености са свързани и с политическите промени в Османската империя и даването на повече възможности за строителство на църковни сгради на християните. Също така е характерно строителството върху стари основи, в редки случаи изграждането на малки открити нартики – към средновековните църкви и още по-рядко строителство на мястото на късносредновековни църкви.

През втората половина на ХІХ в. се появяват псевдобазилики. Засводени са с полуцилиндрични каменни или дървени сводове и са с двускатни покриви за да не се

отличават от жилищните сгради. Най-активното строителство на псевдобазилики е характерно за района на Самоков.

След Освобождението през 1878 г. градските църкви са разположени в самостоятелни дворни пространства, понякога в съседство с късносредновековните. В тях Новото време е изразено с промяната на архитектурния тип. След Освобождението се появяват куполните базилики и кръстокуполните храмове. Някои от тях са строени от чуждестранни архитекти.

Особен интерес представлява „стиловата неопределеност“ на построените през 30-те г. на XX в. църкви в значими за духовния живот на епархията манастири като Кремиковския и Драгалевския. Стилът им може да бъде определен като „невпечатляващ“. Тези особености на новите църкви подчертават старите средновековни църкви, с цел те да продължат да въздействат в манастирското пространство. От 50-те г. на XX в. датира един пример на новопостроена манастирска църква в стилистиката на 30-те г. на XX в. в манастира „Св. Дух“ до Годеч. За 60-те г. примери на строителство няма.

През 70-те г. на XX в. е обновена църквата в Долнобанския манастир и е построена обгърнатата в легенди църква „Св. Троица“ в Мърчаевския манастир като особено свято за епархията място. Формообразуването на последната е по-характерно за 90-те г. на XX в., когато настъпва периодът на нови възможности за строителство и незнание от страна на проектантите по въпросите на специфичното строителство на църкви. Около 70-те – 80-те г. на XX в. може да бъде отнесена и недовършената църква „Св. Георги“ в село Браковци, с редицата изоставени и свързани със строителството предмети вътре в нея, които отправят към времето не по-късно от 80-те г. на XX в. Много по-добър пример, свързан с формообразуването на средновековните селищни църкви е съвременният параклис „Св. Николай Летни“, разположен северно от град Своге, който е издигнат за да напомня за средновековното духовно средище.

Вторият водоразделен период е 90-те г. на XX в. - първото десетилетие на XXI в. с възможностите за строеж на нови манастири (Руенски, Суходолски и др. – на мястото на средновековните), също и съвсем нови (Копиловски), както и на параклиси (в селата Марица и Прибой).

За Софийска епархия в края на XX и началото на XXI в. е характерно новото строителство в някои манастири (Руенския в Дупнишка духовна околия и Копиловския в Самоковска духовна околия). В манастирските комплекси се изграждат съвременни църкви. Тяхната стилистика не може да се обвърже с историческа последователност и с търсене на характера на мястото. В Руенския манастир се извършва дострояване на части от западната страна на църквата която датира от 30-те г. на XX в. Църквата в Копиловския манастир е свързана с руската средновековна архитектура.

Тенденция за цялата епархия е реновирането на църквите по европейски програми и регионални проекти като за част от тях са извършени и конструктивни реставрации („Св. Димитър“ в Бобошево, „Св. Иван Рилски“ в село Скрино и „Св. арх. Михаил“ в Долни окол). Тук стиловите възможности са в широка гама, което личи от видимото по сградите. Най-често срещаните негативни примери са с несъответстваща по материал дограма, случайни самоуки реставрации и нелепи декоративни украси (фасадни мозайки в църквата в Маджаре), които често пъти се извършват със

съдействието на местни дарители. Добър пример на възстановена средновековна църква откриваме в село Белчин до Самоков.

Строителството от началото на ХХІ в. е особено активно и се изразява в различни стилови посоки. То е свързано с преустройства на стари и с изцяло нови манастирски комплекси. Също така се строят нови параклиси. В същото време други църкви, които са паметници на архитектурата са с недовършени реставрации или са изоставени.

Всеки следващ период оставя следа върху предишните структури по различни начини и с оглед на възможностите и естетиката на времето. Новите преустройства не винаги са съобразени с търсенето на най-добрите възможности за съхраняване на автентичните особености на паметниците на архитектурата. Те са свързани с желанията и потребностите на обществеността, за която е предназначен конкретният храм.

След установяването на отделните типове храмове за историческите периоди и преустройствата в тях, в изследването е засегнат един много специфичен момент. Като тясноспециализирана част са разгледани стенописите и начините на изобразяване на архитектурата. Това е гледната точка на художниците по отношение на архитектурата. Наблюдаваните особености са свързани с промените в живописа през отделните исторически периоди и с локални стилови особености на групи живописци или на индивидуални майстори. Анализът на начините на представянето на архитектурата в стенописите показва нивото на познаване на отделните зографи на художествени образци и развитието на собствените им умения в интерпретацията на пространствата в композициите и на сградите в тях.

Изобразяването на архитектурата в стенописните не е свързано с езиковите текстове в ерминиите, които служат за словесен модел при създаването на стенописи. За целта са разгледани описанията на композиции, в които са включени сгради в ерминиите на Дичо Зограф и на Върбан Гърдев Коларов от ХІХ в. Чрез анализ са изведени основните видове сгради, които представляват различни типове църкви, които се появяват в живописа и тяхната украса. Изводът е, че сред рисуваните сгради са базиликите, използването на класическия ордер в тях, понякога и архитектурата с източен силует. С изключение на последното – силуетите на градове с джамии, другите стилови и формални особености на архитектурата не са познати на българските възрожденски зографи, което показва, че те интерпретират по памет архитектурата или използват западноевропейски гравюри за своите композиции. Впечатление прави фактът, че пространствата почти никога не са разграничени като външно и вътрешно и често пъти те са нелогични от съвременна гледна точка.

Всички наблюдавани особености показват, че промените в устойчивия тип на късносредновековната архитектура се извършват във всяка следваща епоха като естествен процес. В условията на съвременните възможности на опазването на недвижимото културно наследство, осъществяваните промени трябва да бъдат съобразени с мнението на специалистите с оглед максималното щадене на оригинала и запазване на автентичността на паметниците, което не винаги се случва.

Група Г

Показател 6. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд

Иванова, Бл. Тръпко Василев и Постоянната художествена галерия. 110 години от създаването ѝ. Науч. рец. проф. д.изк. Чавдар Попов, проф. д-р арх. Тодор Булев. Парадигма, 2020. (ISBN 978-954-326-438-4)

Резюме

Монографията представя първата частна художествена галерия в София, наречена Постоянна художествена галерия, останала известна като Тръпковата галерия, която е създадена през 1910 г. Направена е ретроспекция на столицата в началото на XX в. в художествен, институционален и градоустройствен аспект. Анализирани са документални извори и спомени на съвременници за работата и личността на създателя на Постоянната художествена галерия Тръпко Василев. Съхранените в личния му архив бележки са ценен изворов масив за организирания в галерията изложби. За тях са потърсени и проследени данни и от периодичния печат. В монографията е засегната личността на Тръпко, неговия живот, организацията на работата в галерията и неговите връзки с интелектуалния елит.

В първа глава е разгледан пътят на Тръпко Василев от родното му място, село Личища до Костурското езеро, през Цариград до Рисувалното училище в София. Неговите увлечения в рисуването от малък и помощничеството в декоративно-художествената работа при художника от левантински произход Жевали са установени по спомените му. За илюстрация на характера на работата е направена сравнителна реконструкция по аналогия с примери на интериорна декоративна украса от сгради в Истанбул и Анкара. Във втора глава са събрани оскъдните спомени и фотографии за неговото семейство. В трета глава са представени четирите самостоятелни изложби и публикуваната в периодичния печат критика за тях като е акцентирано на разнопосочното отношение на публикациите в пресата към творчеството на Тръпко Василев. В отделна глава са събрани данни от периодичния печат за изложби, които са организирани в Тръпковата галерия. Направена е словесна реконструкция на сградата, в която е било разположено Рисувалното училище и на тези в парцела, където е сградата (сградите) на Тръпковата галерия. Местонахождението на Тръпковата галерия е разгледано и в градоустройствен аспект. В самостоятелна част е анализиран приносът на Тръпко Василев към облика на отделни сгради в София, както и неговия спор с Харалампи Тачев по декорацията на Триумфалната арка, издигната по повод на пристигането на Фердинанд и княгиня Мария-Луиза в София. Основните документи във връзка с Тръпко Василев и работата на Постоянната художествена галерия са събрани в приложението.

Показател 8. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

2013

1. **Ivanova B., R. Ganev, M. Drdácý, Historical and Condition Survey of the St. Stefan Bulgarian Metal Church in Istanbul, International Journal of Architectural Heritage: Conservation, Analysis, and Restoration, vol. 7 (6), 2013, 693-714 (ISSN: 1558-3058), (2013 Impact Factor: 0.714)(Web of Knoledge),**
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15583058.2012.662263>
<https://doi.org/10.1080/15583058.2012.662263>

Abstract

This article presents data on the history, the material characteristics, and the present-day condition of a metal church structure built at the end of the 19th century in Istanbul. The facts have been acquired through several archive surveys, through investigations in situ, and through laboratory experiments in which a small sample of an original steel sheet was tested and compared to the original analysis. The all-metal building is one of a number of such churches built all over the world by leading steel workshop companies. The church in Istanbul was produced and assembled by the Rudolph Waagner Company in 1895–1896. The typology is compared with that of several other churches built in America and Europe. The present-day condition of the monument is strongly influenced by the unstable subsoil condition of the site and also by the quite aggressive exterior conditions (exposed to wind and salt) and interior conditions (a high level of water condensation). The structure therefore shows very high corrosion damage and very severe structural damage, mainly.

Иванова Б., Р. Ганев, М. Дрдацки, Изследване на историята и състоянието на Българската метална църква "Св. Стефан" в Истанбул, Международно списание за архитектурно наследство: Консервация, анализ и реставрация, кн. 7 (6), 2013, 693-714 (ISSN: 1558-3058), (2013 Impact Factor: 0.714)(Web of Knoledge),
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15583058.2012.662263>
<https://doi.org/10.1080/15583058.2012.662263>

Резюме

Представени са данни за историята, материалите и съвременното състояние на конструкцията на стоманената църква, построена в края на 19 век в Истанбул. Фактите за строителството са събрани чрез архивни проучвания, чрез in situ изследвания и чрез лабораторни експерименти, при които е тествана и анализирана малка проба от оригинална стоманена ламарина. Изцяло металната сграда е една от редицата църкви, построени по целия свят от водещи компании за стоманени цехове. Църквата в Истанбул е произведена и сглобена от компанията Рудолф Ваагнер през 1895–1896. Нейната типология е сравнена с тази на няколко други църкви, построени в Америка и Европа. Съвременното състояние на паметника е силно повлияно от нестабилното подпочвено състояние на обекта, а също и от доста агресивните външни условия (вятър и соли) и вътрешни условия (висока влажност). В сградата се наблюдават много големи корозионни щети и много тежки конструктивни повреди.

2014

2. **Иванова, Бл. Тенденции в украсата на българската църква в Истанбул. – Изкуствоведски четения, С., 2014, Институт за изследване на изкуствата, БАН, 12 – 16 май 2014 г., с. 40-50 (ISSN 1313-2342) (ISI, CEEOL), (НАЦИД)**

Резюме

Българската църква „Св. Стефан“ в Истанбул е построена през 1896–1898 г. на брега на Златния рог в Истанбул. Конструкцията е проектирана от турския архитект Ховсеп Азнавур за изпълнение от фабрични стоманени профили според френските стандарти. Неговият проект в частта на профилите е адаптиран от австрийската фирма „Рудолф Филип Ваагнер“ според австрийските стандарти. Ховсеп Азнавур е автор на художествената украса, която е разгледана в доклада и също така е изпълнена в ателиетата на виенската фирма.

Подробният анализ на външната и вътрешната украса дава възможност за сравнения на отделните елементи с използваните в европейската архитектура художествени детайли. Разгледани са примери от обществени - граждански и култови сгради и съоръжения от втората половина на XIX в. По този начин е установен кръгът на заимстване на художествената украса от френската и белгийската архитектура, както и имената на предпочитаните от Азнавур европейски архитекти, сред които се откроява името на Шарл Гарние. Архитектурната украса на църквата „Св. Стефан“ е сравнена и с тази в стоманените църкви на бюрото на Густав Айфел, както и с примери от Русия от втората половина на XIX в. В заключение се налага изводът, че Азнавур налага свой собствен възглед за пластична украса от чугун и стомана като използва тези материали подобно на традиционните за времето, което е рядък пример в историята на архитектурата от метал от този период.

2016

3. Иванова, Бл. Архитектурният комплекс на Златния рог като конструктивна идея. – История, 2016, vol. 24, N 3, pp. 270-287. ISSN 1314 – 8524 (Online) (ISSN 0861 – 3710) (Print) (Web of Science, РИНЦ, ERIH PLUS)

Резюме

Целта на изследването е да представи църквата „Св. Стефан“ в Истанбул в светлината на архитектурно-художествения анализ и да докаже, че тя е замислена като част от архитектурен комплекс. Работата на големия работен колектив е интерпретирана в културологичен аспект с оглед подчертаването на значимостта на използването на съвременни и съответни на края на XIX в. конструктивни решения, каквито са стоманените конструкции на църквата. По този начин са изведени различни от наложилите се в общественото пространство популяризаторски възгледи.

2020

4. Иванова, Бл. От Геновева към Райна княгиня Българска. „Моделът“ и неговите трансформации в България. – Изкуствоведски четения, 2019. Мотиви, модели, ескизи. С., 2020, Институт за изследване на изкуствата, БАН, с. 154 – 171.

Резюме

Изследването е свързано с проследяване на връзките текст – изображение, заимстване, преработка, авторово творчество, копиране. В архива на Николай Павлович са запазени рисунки към драмата „Геновева“ на Лудвиг Тик. В доклада е предположено, че Павлович използва като основа за създаването на графичния цикъл „Райна княгиня българска“ илюстрации от „Геновева“. Потърсени са пътищата на

създаването им. Степента на преработка, заимстване, отгласкване и пр. творчески задачи са разгледани, като са анализирани рисунките към „Геновева“ от братята Рипенхаузен и серията „Райна княгиня българска“, създадена от Павлович по едноименното произведение на Александър Велтман. Анализирано е копирането на офортите на австрийския художник от чешки произход Йозеф Ритер фон Фюрих към драмата „Геновева“ от неговия студент във Виенската художествена академия Николай Павлович. Подробно е разгледана тяхната трансформация за графичния цикъл „Райна“, както и последвалото им превръщане в романтичен израз на националната идея.

Показател 9. Статии и доклади, публикувани в специализирани издания в областта на изкуствата

2006

1. Иванова, Бл. Свидетелства за професионалната дейност на Лазар Иконописец. - Паметници, реставрация, музеи, 2006, бр. 6, с. 31 - 34 (ISSN 1312-3327).

Резюме

Основната цел на статията е представянето, допълването на местата, където е работил и анализирането на постъпили по волята на правнучката на зографа Елка Иконописова документи за професионалната дейност на Лазар Иконописец в Националната галерия. Те са различни и по-голям брой от цитираните от Асен Василиев. Според Асен Василиев Лазар Петров Пенев е роден в Бистрица, Софийско (Бвм, 1965, с. 641) през 1811 г., но определя себе си като дупнишки и македонски зограф. (Кратка съвременна справка посочва предоверяване на старата литература, защото става въпрос за Бистрица в Битолска кааза. Според Христо Меджидиев в Дупница и бележити дупничани, 1940, с. 43 зографът се подписвал „Иконописец от Македония“, защото там е работил дълги години.). След Освобождението зографът работи в Кюстендилско, Дупница, Рилския манастир, в Самоковско и Софийска епархии, което личи от публикуваните за първи път с пълните си текстове документи.

2007

2. Иванова, Бл. Виенският и мюнхенският период в обучението на Николай Павлович. – Проблеми на изкуството, 2007, кн. 4, с. 54 – 61 (ISSN 0032-9371)(CEEOL) (НАЦИД).

Резюме

Разгледани и систематизирани са фактите от периода на следването на възрожденския художник Николай Павлович в художествените академии във Виена и Мюнхен. За тази цел са използвани автентичните архивни материали, които се съхраняват в архивите на двете академии и в документалния архив на художника в Народната библиотека в Пловдив. Благодарение на тях са изяснени етапите на обучение, академичните учебни дисциплини и преподавателите. На този документален фон, в хронологичен ред са разгледани академичните етюди на художника и запазените заедно с тях подобни, от други студенти.

Съпоставените документи и художествени произведения издават несъответствие между тях през отделните етапи на обучение. Ясно личи, че в по-ранните години на следването студентът е осъществявал, характерни за по-горните курсове задачи. Разминаването между фактите в документите и учебните етюди поставя под съмнение неговото авторство. Художникът е бил воден от желанието да запази по-голямо количество академични етюди, които да може да използва при бъдещата си работа.

Сравнението между документите с имената на преподавателите и студентските етюди даде възможност за определянето на типове композиции и задачи, което са поставяни по време на обучението, а също така и за изясняване на кръга от копирани автори през годините на следването. По-ясно се очертава извършеното по време на виенския период с множество разностилови и на различно художествено равнище етюди. По-схематичен остава мюнхенският, когато бъдещият художник до известна степен повтаря отделни елементи от обучението, създава етюди с маслени бои и свободни рисунки.

2008

3. Иванова, Бл. Образите на София в живописа и графиката от края на XIX в. до 50-те години на XX в в колекцията на НХГ. – София и нейното културно-историческо наследство., 2008, т. 4, с. 69 - 74 (ISBN: 978 954 91061 3 8)

Резюме

Разгледана е темата за София в живописа и графиката в колекцията на Националната галерия на основата на 50 автора и 184 творби, които се съхраняват в отдел Ново българско изкуство. Очертани са 17 групи топоси – места, които са сред най-често рисуваните от художниците: пазари, храмове и църкви, панорами, центърът, дворецът, площади, улици, мостове, паркове и градини, Витоша, Софийската гара, стадиони, трамвайни спирки, гробища, индустриални пейзажи, градски празници, софийските покрайнини и импресии. Систематизирани са постъпленията в колекцията на Народния музей и в Националната галерия и по този начин е направен анализ на предпочитанията за темата „София“ от гледна точка на колекционирането. В частта за топосите са анализирани предпочитанията на различни поколения художници към отделни теми и места.

2009

4. Иванова, Бл. Българските художници в Цариград през втората половина на XIX до 20-те години на XX век. – В: Общите граници на разбирателството. България и Турция партньори в XXI век. Състав. Дарина Петрова; Предг. Бранимир Младенов. Common borders of understanding: Bulgaria and Turkey - partners in the 21st century / Ed. Darina Petrova; Introd. Branimir Mladenov; Прев. Марко Хайдиняк, Орлин Аврамов. - София, 2009, с. 215 – 223. (ISBN: 978-954-8872-65-2)

Резюме

Периодът от втората половина на XIX до 20-те г. на XX в. не е свързан с официални връзки между България и Турция. По това време е характерен естественият

интерес на творците, породен от възможности за реализации, поръчки и получаване на нови знания. Истанбул като културен и просветителски център привлича редица български художници като Георги Данчов, Николай Павлович, Станислав Доспевски, Пантелей Сеферов, Владимир Димитров-Майстора и др. Творчеството на разгледаните художници е обединено от няколко общи черти: столицата на Османската империя като средище на напредничави идеи (Г. Данчов); събития, които инспирират създаване на творби (Н. Павлович); художествени поръчки на българи или чужденци (П. Сеферов, Вл. Димитров-Майстора). През XIX в. Цариград, освен като културно средище на българите е възприеман и като място за популяризиране на художествени произведения (Н. Павлович). Така очертаният кръг от процеси и явления показва, че през разгледания период градът притежава разгърнати функции на пълноценно културно средище за българските художници.

2010

5. Иванова, Бл., Р. Ганев. Непубликувани документи за построяването на Лъвов мост” и „Орлов мост” в София. - Сердика, Средец, София. Културно-историческо наследство на София: проблеми и перспективи. Сердика, Средец, София, т. 5, С., 2010, с. 113 – 123 (ISBN:978-954-91061-5-2).

Резюме

В статията е разгледана кореспонденцията между кмета на София и известни френски, немски и австрийски фирми с традиции и опит в областта на металните конструкции, мостостроителството и художествената обработка на метали за обявяването на конкурс (търг) за възлагане на производство и транспортиране на метални конструкции и пластично оформление на Лъвов и Орлов мостове през 90-те г. на XIX в. Документите се съхраняват в Софийския държавен архив. От тях личат трудностите по намирането на изпълнител. Поканите към Акционерно дружество Сен „Совьор-Ара, АД“ на бившите предприятия „Кай“, допускането на Компанията на предприятията „Айфел“ до участие в конкурса по възлагане на изпълнението, персоналната покана към скулптора Шарл Франсоа-Мари Игел за изпълнители на мостовете показват значението, което е отдавано на мостостроителството в София и на неговата украса. Точните причини виенската фирма „Рудолф Ваагнер“ да стане изпълнител остават неизвестни.

2011

6. Иванова, Бл. Многообразие в единството: личности и фирми в строителството на храма „Св. Стефан” на Златния рог”. - Многообразие в единството. История и съвременност. Съюз на учените в България, секция „История”, „Филологически науки”, „Философски науки”, т. 2, 2011, с. 419 – 424 (ISSN:1314-0825)(ПИ). <http://tksi.org/SUB/Broj2014.htm> (НАЦИД)

Резюме

Целта на изследването е систематизиране на информацията за лицата и фирмите, които участват в изграждането на българския храм "Св. Стефан" в Константинопол. Тълкуването на фактите изяснява работата на отделните специалисти и дейността на фирмите. Проучването доказва, че в търга за изграждане и проектиране

на конструкциите участват някои водещи европейски компании и български архитекти, съветващи строителството. Сред чуждестранните инженери и архитекти са Антоан Перпиняни, Джордж Стампа, Алфонс Сингриа, Франгоулис Еустратиус Маврокордат, Айлерли и др., чиито имена са непознати до този момент.

7. Иванова, Бл. Преподаването на исторически дисциплини във ВСУ „Любен Каравалов.“ – Доклади на XI международна научна конференция, ВСУ’2011, 2-3-юни 2011, т. 2, с. 1-6. (ISBN 978-954-331-020-3).(НАЦИД)

Резюме

Целта на доклада е да се анализират шестгодишните резултати от преподаването на дисциплините Обща история на изкуството и История на архитектурата на античния свят, античността и средновековието в Архитектурния факултет на ВСУ „Любен Каравалов“. Разгледани са частите на отделните дисциплини и е наблегнато на изучаването на синтеза между архитектурата и изобразителното изкуство.

Въпреки добрите общи резултати, при изучаването на тези исторически дисциплини, се наблюдават следните проблеми: студентите трудно възприемат и възпроизвеждат терминологията; имат проблем с разпознаването на стиловете, епохите, жанровете и пр. категории от архитектурата и изобразителното изкуство; някои от тях не могат да определят историческото време, тъй като не познават типологичните и стиловите особености. Повечето студенти не разбират или не виждат ролята и приложението на историческите дисциплини в бъдещата им работа.

При анкетните проучвания със студенти се установява, че третирането на историческите предмети в образованието като вторични е резултат от гледната точка към хуманитарните предмети в техническите гимназии. Също така беше установено, че подобно отношение е наложено изобщо в средното образование, с изключение на елитните училища с хуманитарна ориентация.

Опитът показва, че преодоляването на подобен възглед е възможно по пътя на аргументацията, доказването на значението и приложимостта на историческите дисциплини в бъдещите професионални изяви на студентите и с постоянен контрол над техните знания.

2012

8. Иванова Бл. Болгарские музеи и музейное законодательство: история и современность. – Вопросы музеологии, 1(5)/2012, с. 148 – 160. (ISSN 2219-6269)(ПИ)(EBSCO) <http://cyberleninka.ru/article/n/iz-istorii-i-sovremennosti-bolgarskih-muzeev-i-muzeynogo-zakonodatelstva#ixzz3gXbahDab> (дата обращения: 21.07.2015)(search.ebscohost.com/login.aspx?...:23.02.1016)

Тезиси

Актуальные проблемы музейного дела Болгарии связаны с тоталитарным периодом в истории страны. Это определяет две основные проблемы, находящиеся в центре данной статьи, историческую эволюцию и современное состояние болгарских музеев. Первые попытки составления коллекций и их описания относятся к периоду болгарского возрождения XIX в. и несут на себе отпечаток идей Просвещения. В конце

XIX в. в София се създава Национален музей. Неговата структура отразява специфика, съхраняваща тук колекции в съответствие с европейската практика.

Законодателните основи музейната дейност били разработени в страната в края на межвоенния период. В първата половина XX в. функциите на българските музеи определяли в съответствие с приетите тогава принципи на европейската музеология. В този же период от състава на Национален музей излезли отделите етнографии и на съвременното изкуство, ставали скоро самостоятелни национални музеи. В първите години на «народната демокрация» в облика на националните музеи били черти, присъщи им в предходния период, но това било недолго. В това време не се създават нови сгради, предназначени за национални музеи, и тази проблема дава о себе си вече в посттоталитарния период. След сериозни промени в живота на страната музейната политика била на периферията на вниманието на новите власти. Материалното културно наследство било съхранявано от музейниците по правилата на законодателството на тоталитарния период. В новите социални условия то било загубило своя ефективност. Това довело до многобройни случаи, свързани с формирането на частни колекции и износ на културно наследство за чужбина. Значителни трудности могат да се посочат в областта на колекционирането на предмети на съвременното изкуство и изпълнение на основните музейни функции.

Резюме

В статията са посочени актуални проблеми на музейното законодателство и работата на музеите в условията след 1989 г. Съвременните проблеми на българските музеи са свързани с наследството на тоталитарния период. Тази особеност определя двете части на доклада - историческата еволюция и съвременния статус на музеите. Най-ранните идеи за създаване на колекции и тяхното описание започват по времето на Възраждането като израз на просветителство. В края на XIX век е създаден Народният музей. Музейното законодателство е окончателно разработено през периода преди Втората световна война. През първата половина на XX век функциите на музеите съответстват на основните принципи на европейската музеология. По това време етнографската колекция и съвременното изкуство са обособени като самостоятелни със свои специфики.

В първите години на «народната демокрация» националните музеи запазват някои особености от първата половина на XX век, но не за дълго. През този период, с малки изключения, не се строят нови музейни сгради и тази особеност се изостря след 1989 г. През 90-те г. материалното културно наследство е запазено благодарение на усилията на музейните специалисти в условията на законодателството от преди 1989 г. като се има предвид, че старото законодателство не функционира при новите обществени условия.

Този факт създава богато поле за много актове на самоволни решения при създаването на частни колекции, износ на изкуство и нарушаване на основните функции на дейността на музеите.

2013

9. Иванова, Бл. Църквата „Св. Стефан“ в Истанбул. Аспекти в опазването на културното наследство зад граница. 6-та Международна научно-приложна

конференция. „Архитектура, строителство –съвременност”, 30 май - 1 юни 2013 Варна, България, ВСУ „Черноризец Храбър, 2013, т. 1, с. 238 - 247 (ISSN 1314-3816).

Резюме

Разгледани са някои аспекти в опазването на българската църква „Св. Стефан” в Истанбул, която е архитектурен паметник на Република Турция. Екип от български специалисти в областите архитектура и механика изготвя проектно предложение за изследване на сградата, с което запознава настоящия доклад. В него са анализирани историческото и съвременно състояние на конструктивните и художествените особености на храма. Проектното предложение създава методология за комплексно изследване на архитектурен паметник със стоманени конструкции и художествена украса от чугун като етап преди извършване на реставрационни намеси. То илюстрира наложителната необходимост от съвместна работа и двустранно сътрудничество при опазването на паметници на архитектурата в съседни държави.

10. Иванова, Бл. Ведущие музеи в Софии: концепция, стратегия, ситуация //Вопросы музеологии, 1(7)/2013, с. 148 - 155 (ISSN: 2219-6269) (ПИ), (РФИ, Thompson Reuters чрез ELibrary.ru, EBSCO). (<http://web.a.ebscohost.com/abstract?>) (<http://cyberleninka.ru/article/n/veduschie-muzei-sofii-kontseptsiya-strategiya-situatsiya>) 23.02.2016

Абстракт

В статье рассмотрены два документа-программ для развития музеев и популяризации и культурного наследия в Болгарии. Концепция ведущих музеев Софии и Стратегический план будущего культурного туризма. Через призму двух документов рассмотрены проблемы создания новых музеев и расположения основных музеев в структуре городского плана Софии в связи с организацией зонирования города для создания экономического принципа культурного туризма. В статье анализируется положение таких музеев, как Национальная галерея, Музей современного искусства и Музей социалистического искусства на фоне организации пространственных структур, проблем экспозиций и реконструкции зданий. В результате анализа сделаны следующие выводы: концепция осуществляется, но составлена без учета мнения музейных специалистов; Стратегический план основан на сугубо экономическом понимании и синхронизация с европейской нормативной базой и рецепция ее основных понятий создают основу для ошибочного отношения к культурным ценностям.

Резюме

Статията разглежда два документа за развитието на музеите и популяризирането на културното наследство в България - концепцията за големите музеи в София и стратегическия план за бъдещето на културния туризъм. И в двата документа са разгледани проблемите за създаването на нови музеи и местоположението на големите музеи в структурата на Генералния план на София. Според концепцията големите музеи са разположени в три конкретни зони, наречени А, В и С. Първата е във връзка с археологическото наследство. Втората е разположена в научното и художествено сърце на София. Третата се намира в зелените площи. Националната художествена

галерия (сега е поставена в зона А; в бъдеще ще бъде разположена в зона Б), Музеят на модерното изкуство (в зона Б) и Музеят на социалистическото изкуство (зона С) са разгледани през урбанистична точка като архитектурни реконструкции; като експозиции и като колекции. Анализите фокусират върху проблемите на организацията на пространствените градски структури; проблемът за необходимостта от съвременни музейни експозиции и тяхната връзка с архитектурното пространство и реконструкцията на стари сгради за музеи.

Посочено е, че концепцията е създадена без консултация със специалистите по музеите. В същото време в стратегическия план музеите са свързани с идеята за икономическите принципи на културния туризъм. Стратегическият план е създаден въз основа на икономическите взаимоотношения на обектите на културното наследство. Синхронизирането му с европейската нормативна база и приемането на основни понятия е в основата на погрешното отношение към културните ценности, често описвани като атракции.

11. Ivanova, Bl. The Bulgarian St Stefan church in Istanbul: an architectural project from 1890s and its multifunctional application in Bulgaria. - KSI Transactions on Knoledge society. A publication of the Knowlege Society Institute. Vol. VI, Number 1, March 2013. Scientific-technical union of mechanical engineering, pp. 14-18 (ISSN 1313-4787) (PII), (EBSCO Publishing). The journal is indexed in: EBSCO, Google Scholar, IC Journals Master List

Abstract

The paper analyses and compares some architectural projects connected with the construction of Bulgarian St. Stefan church in Istanbul. It views the theoretical and practical possibilities for their implementation in Bulgaria after the Liberation. It examines the architectural project of Fossati brothers, the unknown project of Antoin Perpignani and the first architectural project of the Istanbul architect with Armenian origin Hovsep Aznavur, with which he won the competition for a Bulgarian church in Istanbul in 1888. After a decision for a constructive change in the conception of the building, the projects were proposed to be implemented in Bulgaria, thanks to Bulgarian diplomats. During the same year, the projects were proposed to be used for a construction of a church at the place where the temple St. Alexander Nevsky was to be built. Another idea was the projects to be used as plans for construction of other temples in Bulgaria. The facts and the conditions for the implementation of the projects were analyzed and the possible churches for which the project was used as a prototype were looked for in the architectural works on Aleksi Nachev. The reviewed and examined documents lead to the conclusion that the projects by Fossati, Perpignani, Aznavur and Nachev are linked and they were important for the construction of temples in Bulgaria after the Liberation.

Иванова, Бл. Българската църква "Св. Стефан" в Истанбул: архитектурен проект от 1890-те години и неговото многофункционално приложение в България.

Резюме

В изследването са анализирани и са сравнени помежду им архитектурните проекти, свързани с изграждането на българската църква "Св. Стефан" в Истанбул. Разгледани са теоретичните и практическите възможности за тяхното прилагане в

България след Освобождението. Разгледани са архитектурният проект на братя Фосати, неизвестният проект на Антоан Перпиняни и първият архитектурен проект на истанбулския архитект с арменски произход Ховсеп Азнавур, с който той печели конкурса за българска църква в Истанбул през 1888 г. След решение за конструктивна промяна в концепцията на сградата в Истанбул, проектите са предложени за изпълнение в България, благодарение на български дипломати. Анализирани са документи с предложения за строителство на църквата „Александър Невски“. Направени са предположения за използването им за типовите сгради на Алекси Начев. Като извод се налага идеята, че проектите на Джузепе и Гаспаре Фосати, Антоан Перпиняни, Ховсеп Азнавур и Алекси Начев са свързани и са били важни за изграждането на храмове в България след Освобождението.

2014

12. Bl. Ivanova, N. Barovski. The Bulgarian St Stefan Church in Istanbul. Technology for increasing of Service Live of Rusted iron Works. - ISTIAM 2013. International Historical Peninsula. Symposium, 1-5 Octobre 2013, Istanbul, 2014, pp.447 – 455 (ISBN: 978-975-461-510-4).

Abstract

The report presents a research project for the preservation of the Bulgarian Orthodox Church St. Stefan in Istanbul which is the monument of architecture of Republic of Turkey. The project was made by Bulgarian specialists of architecture and mechanics. The main result of the report is a thorough analysis of the constructive and artistic similarities of the temple based on architectural projects and descriptions, preserved in Bulgarian State archive. They are a base for the studying of the historical state of the church during the ages and the developing of contemporary knowledge of its condition, before it last restoration which has not yet finished. The aim of the paper is to show the advantages of a technology improving the durability of old rusted steel structures. Using a “stop corrosion” method based on calcium sulfonate covers it is proposed to increase the service life of rusted steel elements. The technology is ecological without chemically aggressive agents. All colors are available. The colors are extremely faded and chalk resistant and have superior color retention.

Бл. Иванова, Н. Баровски. Българската църква "Св. Стефан" в Истанбул. Технология за повишаване на живота на корозиралите конструкции - ISTIAM 2013. Международен исторически полуостров. Симпозиум, 1-5 октомври 2013 г., Истанбул, 2014 г., стр. 477 - 455 (ISBN: 978-975-461-510-4).

Резюме

Докладът представя изследователски проект за опазване на Българската православна църква "Св. Стефан" в Истанбул, която е паметник на архитектурата на Република Турция. Проектът е направен от български специалисти по архитектура и механика. Основният резултат от доклада е задълбочен анализ на конструктивните и художествени особености на храма на основата на архитектурни проекти и описания, запазени в Централния държавен архив на България. Те са база за изучаване на историческото състояние на църквата във времето и развиване на съвременни знания за нейното състояние, преди последната реставрация, която все още не е приключила.

Целта на статията е да покаже предимствата на технологията, подобряваща трайността на старите корозирали стоманени конструкции. Използвайки метод за „спиране на корозията“, основан на покрития от калциев сулфонат, се предлага да се увеличи експлоатационният живот на корозиралите стоманени елементи. Технологията е екологична, без химически агресивни агенти. Предлагат се всички цветове. Цветовете в храма са изключително избледнели, а новата технология създава възможност за превъзходно запазване на цвета.

2014

13. Иванова, Бл. Изложбата „Цар-Самуиловият век в творчеството на българските художници“ – Наука, 2014, кн. 6, с. 54 – 56. (ИНИОН РАН). (НАЦИД) Резюме

В статията е направен анализ на темата за цар Самуил, средновековието, битките, трагедията и отношението на авторите към историческата тема изобщо. Изследването е осъществено на базата на подбора на художествените произведения за изложбата „Цар-Самуиловият век в творчеството на българските художници“, която е едно от съпътстващите събития на националното честване на 1000-годишнината от смъртта на цар Самуил през есента на 2014 г. В представените творби е проследена темата по времето на войните 1914-1916 г. Проследен е принципът на промяната на разработването на подобна тема от 50-те г. на XX в. нататък с принципите на обобщението и единиците случаи на конкретизиране (илюстрациите на Б. Ангелушев). В заключение е отбелязано, че изложбата представя гледните точки на няколко поколения художници към трагичността, възхода, неуспеха и жертвоготовността.

14. Ivanova, Bl. Specific considerations in the preservation of the artistic space in the interior of the St Sophia basilica in Sofia. В: Сердика - Средец - София. Т. 7, Базиликата "Св. София" на прехода между езичество и християнство : международна научна конференция, София, 11-13 март 2014 г. In: International scientific conference The Basilica of St Sophia during the Transition from Paganism to Christianity. Sofia, March 11-13 2014, pp. 219 – 233. (ISBN 978-619-00-0762-3) (COBISS.BG-ID – 1286662628)

Abstract

The purpose of the study is to analyze the iconostasis, its icons, as well as all other icons in the Basilica of St. Sophia, created in the 30s of the twentieth century. They are mutually correlated and considered in terms of the possibilities for achieving of the synthesis between architecture and the fine arts in the context of time. The plastic-spatial views of Alexander Rashenov and Gospodin Zhelyazkov - the architect and the artist, who have a great contribution to the adaptation of the space of the temple in connection with the restoration of the functions of the latter, are outlined. For this purpose, the preserved archival documents and publications related to the design of the iconostasis of the basilica and the icons inside it, have been studied, systematized and analyzed. Comparisons are made with other works and creative methods used by the two artists. Analogies with works from the same time are sought for the approaches to the adaptation of the space. The materials,

techniques and stylistic features are analyzed. As a result, the boundaries of the modern vision and the preservation of typological features in the construction of the iconostasis and the painting of the icons in the adaptation of the unique architectural monument are outlined.

Иванова, Бл. Специфични съображения при запазването на художественото пространство във вътрешността на базиликата „Света София“ в София. В: Сердика - Средец - София. Кн. 7, Базилика "Света София" при прехода между езичеството и християнството: Международна научна конференция, София, 11-13 март 2014 г.

Резюме

Целта на изследването е да бъде направен анализ на иконостаса, неговите икони, както и на всички останали икони в базиликата "Св. София" в София, създадени през 30-те г. на XX в. Те са взаимно съотнесени и са разгледани от гледна точка на възможностите за постигане на синтез между архитектурата и изобразителните изкуства в контекста на времето. Очертани са пластично-пространствените възгледи на Александър Рашенов и Господин Желязков - архитектът и художникът, които имат голям принос за адаптацията на пространството на храма във връзка с възобновяването на неговите функции. За целта са издирени, събрани, систематизирани и анализирани запазените архивни документи и публикации, свързани с проектирането на иконостаса на базиликата и иконите в нея. Направени са сравнения с други произведения и творчески методи, използвани от двамата творци. Потърсени са аналогии с произведения от същото време за подходите при адаптацията на пространството. Анализирани са материалите, техниките и стиловите особености. Като резултат са очертани границите на модерната визия и съхраняването на типологични особености в изграждането на иконостаса и изписването на иконите при адаптацията на уникалния паметник на архитектурата.

2015

15. Иванова, Бл. Синтез, опазване и експониране на движимите ценности в базиликата «Св. София». – Наука, 2015, бр. 4, с. 36 – 42, (ISSN: 0861 3362) (НАЦИД, ИНИОН РАН)

Резюме

Най-старият запазен храм в София поставя едни от сложните проблеми за експонирането и социализацията на културно-историческото наследство. В него са обединени музейното пространство и действащата култова среда.

Вътрешното пространство на храма е оформено по времето на първата голяма реставрация в края на 20-те г. на XX в., когато са възстановени неговите култови функции. Тогава са създадени иконостасът по проект на архитект Александър Рашенов, иконостасните икони и тези в наоса от Господин Желязков. Анализът разглежда оригиналния иконостас и съответно променения през 2014 г. в контекста на синтеза на художествените елементи и храмовото пространство, както и съдбата на иконостасните икони.

Анализът води към изводите за неубедителна промяна в изгледа на сегашния иконостас, който е проектиран през 2009 г. от арх. Стефан Бояджиов и през 2014 г. е изграден, и за нарушаване на баланса на постигнатия през 20-те г. на XX в синтез.

16. Иванова, Бл. Полските художници от XIX век в колекциите на националните музеи в България. – Известия на Института за исторически изследвания. С., 2015, т. 32, с. 331 – 342 (ISSN: 235187) (НАЦИД).

Резюме

В статията са използвани архивни документи за систематизиране на постъпленията и движението на творбите на Хенрик Дембицки, Антони Пйотровски и Тадеуш Айдукевич в колекциите на Народния музей, Националната художествена галерия, Националната галерия за чуждестранно изкуство и Националния военно-исторически музей. Уточнени са особеностите на литографиите на Дембицки от Народния музей (Националната художествена галерия) в тиражите, според постъпилите в музея творби, като те са сравнени с аналогични отпечатъци от други колекции. Анализирани са стиловите особености на творбите на Антони Пйотровски и Тадеуш Айдукевич в европейски контекст. Като извод се налага възгледа на автора за приносното значение на полските художници за формирането на българското изобразително изкуство от Възраждането и няколко десетилетия след Освобождението до края на XIX в.

2018

17. Ivanova Ivanova-Tsotsova, Bl. The Architectural Complex at the Golden Horn a Monument of Cultural Heritage of Bulgaria and Turkey. - International Journal of Engineering and Technical Research (IJETR) ISSN: 2321-0869 (O) 2454-4698 (P) Volume-8, Issue-3, March 2018, p. 27-35.

Abstract

The article discusses the history of construction of the Orthodox Christian architectural complex St Stefan in Istanbul, comprising a church and a convent. The church is a monument of cultural heritage of Bulgaria and Turkey. The study is a result of in situ work and of an analysis of unpublished records kept in the Central State Archive in Sofia. The construction had three stages, each of which used different building materials. The construction started in the late 1840s, continued unsuccessfully in the 1850s, and once again resumed in the 1870s with geological surveying which established that the ground could not withstand the load of a brick church. This stage ended with the consecration of the St Stefan Church in 1898. The paper pays special attention to the third stage: the steel structure of prefabricate elements and the ornamented cast-iron cladding manufactured and fitted by the Vienna-based company Rudolph Philipp Waagner in 1896-1898 on a design of Turkish architect of Armenian origin Hovsep Aznavur. Comparisons are made between the St Stefan Church, the steel churches in the other countries as Latvia, the Philippines, Peru, Chile, Mexico, Costa Rica, and Russia that are a product of the industrial development in the 19th century and now are the rare architectural monuments.

Иванова Иванова-Цоцова, Бл. Архитектурният комплекс при Златния рог - паметник на културното наследство на България и Турция. - Международно списание за инженерни и технически изследвания (IJETR) ISSN: 2321-0869 (O) 2454-4698 (P) том-8, брой-3, март 2018 г., с. 27-35.

Резюме

Статията разглежда историята на строителството на православния християнски архитектурен комплекс „Св. Стефан в Истанбул“, включващ църква и метох. Църквата е паметник на културното наследство на България и Турция. Изследването е резултат от работата на терен и от анализ на непубликувани документи, съхранявани в Централния държавен архив в София. Строителството има три етапа за всеки от които са използвани различни строителни материали. Строителството започва в края на 40-те г. на XIX в. продължава неуспешно през 1850-те и отново се възобновява през 1870-те с геоложки проучвания, които установяват, че теренът не може да издържи натоварването на тухлена църква. Този етап завършва с освещаването на църквата „Свети Стефан“ през 1898 г. Изследването обръща специално внимание на третия етап: стоманената конструкция на сглобяемите елементи и украсената чугунена облицовка, произведена и монтирана от виенската компания Rudolph Philipp Waagner през 1896-1898 г. по проект на турския архитект от арменски произход Ховсеп Азнавур. Направени са сравнения между църквата "Св. Стефан", стоманените църкви в другите страни като Латвия, Филипините, Перу, Чили, Мексико, Коста Рика и Русия, които са продукт на индустриалното развитие през 19 век и сега са рядкост архитектурни паметници.

18. Иванова, Бл. Невидимата страна на «желязната» църква в Истанбул. Инженерни науки, 1/2018, с. 45-60 (ISSN 0040-2168) (НАЦИД).

Резюме

Изследването съдържа три части. В първата са интерпретирани исторически документи за организацията на възлагането на работата, конструкциите, строителния надзор и финансирането на строителството на църквата ”Св. Стефан“ в Истанбул. Разгледани са проектантският, изпълнителският и контролният процес при строителството и дефектите. Във втората част са разгледани малкоизвестни факти за фундирането, които обясняват намесите и решенията от последните десетилетия. Отбелязани са аналози от стоманени конструкции в Латвия, Чили, Перу, Коста Рика и Филипините. Църквата е ситуирана сред тях като решение на времето на индустриалната революция за издигане на храм върху нестабилна земна основа. В третата са изведени историческите причини за ускореното начало на корозията в стоманените конструкции. Проследени са идейните проекти, проучвателските и реставрационните дейности на български инженери, химици и архитекти през 70-те и 80-те г. на XX в.

19. Ivanova, Bl. Стенная декорация в архитектуре на Балканах в XIX в./ Wall Painting decoration in Balkan Architecture in XIX c. In: YÜZYILDA İSLAM DÜNYASINA STRATEJİK BAKIŞ ULUSLARARASI KONGRESİ: FIRSATLAR, İMKÂNLAR, GELİŞMELER, SORUNLAR ÇÖZÜM ÖNERİLERİ/ International Congress of 21st century Islamic word: a strategic perspective. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi The Journal Of Social Sciences Institute/ The Journal of Social sciences Institute, Sayı/Issue: İslam Kongresi Özel Sayısı, 2018, pp. 45-70. (ISSN: 1302-6879).

Резюме

Цель доклада рассмотрение одного из наиболее распространённых видов искусства в Османской империи в XIX в., каким является стенная живопись в культовой (мечети и церкви) и жилой архитектуре в Болгарии, Македонии и Албании. Рассмотрены схемы расположения стенных росписей. Сделан анализ сложных процессов взаимодействия между османскими стилевыми особенностями «Ляле», «Едирне иши» и европейскими художественными процессами барокко и их переплетение с местными традициями. В сравнительном порядке анализированы чаще всего встречающиеся декоративные элементы и особенности композиций на наружных стенах и в интерьере зданий. Для этой цели сделана их классификация; выделены основные виды орнаментов и их происхождение, рассмотрены жанровые композиции, пейзажи, натюрморты. В итоге сделан вывод о культурных трансформациях в живописи, которые являются выражением многогранных и богатых художественных процессов во времена до и после эпохи Танзимата и болгарского Возрождения.

Резюме

Целта на доклада е да разгледа един от най-често срещаните видове изкуство в Османската империя през 19 в. - стенната живопис в култовата (джамии и църкви) и жилищната архитектура в България, Македония и Албания. Разгледани са схемите на разполагането на стенописите. Направен е анализ на сложните процеси на взаимодействие между османските стилеве черти на „лале“, „едирне иши“ и европейските художествени процеси на барока, и тяхното преплитане с местните традиции. Най-често срещаните декоративни елементи и композиционни характеристики по външните стени и във вътрешността на сградите са анализирани в сравнителен аспект. За целта е извършена тяхната класификация; акцентирано е на основните видове орнаменти и техния произход, разгледани са жанровите композиции, пейзажите и натюрмортите в тях. Като резултат е направен извод за културните трансформации в живописа, които са израз на многостранни и богати художествени процеси преди Танзимата и по време на борбите за национална независимост в разглежданите провинции на Османската империя.

2019

20. **Иванова, Бл. Скулпурата в централните зони на три столици – София, Скопие и Ашхабад.- Multidisciplinary Journal of Science, Education and Art. Union of Scientists in Bulgaria – Branch Blagoevgrad, 2019, pp. 212 – 224. ISSN 1313 – 5236 [HTTP://WWW.USB-BLAGOEVGRAD.SWU.BG.212-224](http://WWW.USB-BLAGOEVGRAD.SWU.BG.212-224).**

Резюме

В изследването е разгледана скулптурата като средство за художествена намеса в централните градски пространства на столиците София, Скопие и Ашхабад. Градоустройственото развитие и пространственото оформление на трите столици показва, доминиращото значение на кръглата скулптура в техните централни части.

Целта на изследването е анализ на скулптурата като изразител на градоустройствени и художествени тенденции и като произведения, които отразяват националната идентичност. Анализирани са идейно-пластическите внушения, сюжетите, когато има налични такива, връзката между стила и епохата и връзките с

градските пространства. Анализът на скулптурата в централните градски зони в трите столици – София, Скопие и Ашхабад, показва общи черти и различни особености.

21. Ivanova, Bl. The architectural façade as an art décor in Sofia and Plovdiv. – Proceedings of the International Symposium for students of Doctoral studies in the fields of Civil Engineering, Architecture and Environmental Protection University of Nish Faculty of Civil Engineering and Architecture. Nish faculty of civil engineering and architecture, (PHIDAC 2019), 24-25 October, 2019, pp. 46-53.

Abstract

The video shows three public buildings with architectural facades in the cities of Sofia and Plovdiv. These architectural and artistic works are being analyzed because they share messages of National and European value. The analyzed videos are: 3D Mapping Show "Europe - Your Home" on the facade of the Royal Palace in Sofia - an affiliate of the National Gallery; 3D "Water and Biodiversity" show on the façade of the "Kvadrat 500" building - central building of the National Art Gallery; Light installation on the facade of Plovdiv Municipality, "Art Liberty - From the Berlin Wall to Street Art" in Plovdiv, as part of the Art Liberty exhibition dedicated to the 30th anniversary of the fall of the Berlin Wall.

The aim of the study is to track various parameters that lead to interaction between architecture and visual arts. The main ones are: the year the building was built, its purpose, shape and composition of the façades, occasion for video creation, video storyline, artistic means, color, visibility of the facade in the video, connection between the purpose of the building and the message the video as a means of achieving it, the theoretical capabilities and ways of spatial perception of 3D mapping, the continuation of the specific 3D mapping.

As a result of the study, a conclusion has been drawn on the growing share of video arts in the urban spatial environment. They are related to specific occasions and major social events and contribute to the aesthetics of the urban environment. They have direct impact on it, but this impact can hardly be measured due to their variability. This complexity is also related to the urban environment itself and to the variety of ways visual arts can be perceived.

Иванова, Бл. Архитектурната фасада като художествен декор в София и Пловдив. - Сборник с доклади от Международния симпозиум за студенти от докторантура в областта на строителството, архитектурата и опазването на околната среда Университет в Ниш Факултет по строителство и архитектура. Факултет по строителство и архитектура в Ниш, (PHIDAC 2019), 24-25 октомври 2019 г., с. 46-53.

Резюме

Разгледани са три обекта, които се състоят от архитектурни фасади на обществени сгради в градовете София и в Пловдив и видео. Тези архитектурни и художествени произведения са предпочетени за анализ тъй като съдържат национални и европейски послания.

Анализираното видео е:

3 D мапинг шоу „Европа – твой дом“ на фасадата на царския дворец в София – филиал на Националната галерия;

3 D мапинг шоу "Води и биоразнообразие" на фасадата на сградата «квадрат 500» - централна сграда на Националната художествена галерия;

Светлинна инсталация, част от изложбата „Art Liberty“, която е посветена на 30-годишнината от падането на Берлинската стена на фасадата на община Пловдив.

Цел на изследването е проследяването на различни параметри, които довеждат до взаимодействие между архитектурата и визуалните изкуства. Основни сред тях са: време на създаване на сградите, предназначението им, формообразуване и композиция на фасадите, повод за създаване на видеото, сюжет на видеото, художествени средства, колорит, значимост на видимостта на фасадата във видеото, връзка между предназначението на сградата и посланието на видеото като средство за постигането му, теоретични възможности и начини за пространствено възприятие на 3 D mapping, продължаване във времето на конкретния 3 D.

Като резултат от изследването се налага извода за все по-голямото място на видео изкуствата в градската пространствена среда. Те са свързани с конкретни поводи и големи обществени събития. Те способстват за естетизация и моментно въздействат върху градската среда. Имат сложна измеримост на въздействието поради тяхната синтетичност. Сложната синтетичност е свързана и със самата градска среда, поради богатите технически възможности за тяхното възприятие.

22. Ivanova, Blagovesta. The Bulgarian Architectural Complex at The Golden Horn Between East and West. The Only Steel Church. (Doğu ve Batı Arasında Yer Alan Haliç'te Bir Bulgar, Mimari Yerleşkesi. Balkanlar ve Güney-Doğu Avrupada'ki Tek Demir Kilise.) On: The journal of Southeastern European studies, The Balkans and In South East Europe issue 32, 2019, pp. 11-31. ISSN 0378-3863

Abstract

The aim of the paper is to provide a general overview of the Bulgarian St Stephan steel church standing at the Golden Horn in Istanbul, and to reveal its history of over 100 years. The article describes the different stages of construction of the architectural complex during the historical development of Istanbul in the Ottoman Empire. Those stages are generally characterized as wooden, masonry and steel. Herein, we discuss a church complex because there used to be the idea for adjoining buildings of a convent/presbytery and a school to be built. Architectural analogues of 19th century iron structures across the world are presented and compared. Main conclusion is that St Stephan Church, as an architectural edifice, claims its place on the borderline between historicism and the innovative trends of the new form-formation.

Иванова, Благовеста. Българският архитектурен комплекс в Златния рог между Изтока и Запада. Единствената стоманена църква на Балканите и в Югоизточна Европа. - Списание за югоизточни европейски изследвания, Балканите и Югоизточна Европа, брой 32, 2019, pp. 11-31. ISSN 0378-3863

Резюме

В статията са разгледани ключови етапи от изграждането на православния християнски архитектурен комплекс „Св. Стефан“ в Истанбул, включващ църква и метох. Църквата е паметник на културата, поддържана от България и Турция. Изследването е резултат от анализ на непубликувани архивни документи, съхранявани в Централния държавен архив в София. Строителството има три етапа, за всеки от които са използвани различни строителни материали. То започва в края на 40-те г. на

XIX в., продължава неуспешно през 1850-те и отново се възобновява през 1870-те с геоложки проучвания, които установяват, че теренът не може да издържи натоварването на зидана църква. Този етап завършва с осветяването на църквата със стоманени конструкции „Св. Стефан“ през 1898 г. В изследването се обръща специално внимание на стоманената конструкция на църквата и стоманената облицовка с чугунена украса, произведена и монтирана от Виенската компания Рудолф Филип Вагнер през 1896-1898 г. по проект на турския архитект от арменски произход Ховсеп Азнавур. Направени са сравнения между църквата "Св. Стефан" и църкви със стоманени конструкции от типа латински кръст, които са продукт на индустриалното развитие през 19 век.

23. Иванова, Бл. Универсалното и специфичното в пластическите търсения в конните паметници. - XIX международна научна конференция по строителство и архитектура ВСУ'2019, без пагинация, вж. на https://conference.vsu.bg/_pdfjs-2.2.228-dist/web/viewer.html?file=/_vsu2019-PDFs/2.02.pdf

Резюме

Изследването представлява анализ на конната скулптура, която в исторически аспект е свързана с личността на владетеля, националния водач или герой. Нейното място обикновено е в централните градски пространства - площадите. Наред с разглеждането на типологията на конния паметник, анализите са насочени и към проблема за връзката между изкуствата в градовете и изграждането на площадите.

Чрез „универсално“ и „специфично“ като философски категории са изяснени начините за формиране във времето на конната скулптура в Европа, България и Азия в различно време. Направен е сравнителен анализ на произведения на конната скулптура от различни епохи и държави. В доклада са изяснени начините за тяхното формиране във времето.

Представата за универсалното е изложена чрез примери с конни скулптури от Античността, Ренесанса, Барока и Класицизма. Специфичните особености на художествените решения са анализирани посредством категориите време, стил на епохата, национална художествена специфика, авторов почерк и пр.

Конната композиция по българските земи е специфична и е създадена по-ранно от универсалната. Анализирани са релефни конни изображения от тракийската античност и гравюри от 20 в. с вплетени в тях елементи на националната традиция.

Универсалното начало в площадната конна скулптура е поставено в Древен Рим. То отсъства през Средновековието. По времето на Ренесанса конният монумент отново заема своето място в пространството на площада и е доразвито през следващите епохи. По този начин се изгражда и затвърждава универсалният принцип. Той става устойчив и е свързан с композицията, в която конят е представен стъпил върху постамент, с варианти на повдигнат преден крак, но винаги в уравновесена поза.

Специфичното е проследено чрез примери, които излизат „извън“ границите на „универсалното“. Това са уникални за своето време композиции с по-голяма сложност в пластическото и композиционното им изграждане. Най-известната сред тях е така нареченият „Меден конник“ – конната скулптура на Петър I от Етиен Фалконе. Проследено е трансформирането на тази известна композиция и прилагането ѝ като

художествен модел в по-късно време. Чрез този подход е направена художествената оценка на редица конни монументи, разположени на площадните пространства. Приведени са примери и аналогии на български конни паметници.

2020

24. Иванова, Бл. Една намеса в градската среда. 110 години от създаването на Тръпковата галерия. – В: XX международна научна конференция по строителство и архитектура, ВСУ 2020, 15-17 октомври 2020, т. 2, част 2, 371-376. ISSN: 1314-071X conference.vsu.bg>020

Резюме

Статията представлява изследване на съдържанието и експонирането на документално-художествената изложба „110 години от създаването на Тръпковата галерия в София“, представена на вертикалните пана в градинката пред Военния клуб. Изложбата е инструмент, чрез който се осъществява анализа на художествено-информативната намеса в централната градската среда. Съдържанието – живопис, стенописи, фотографии, документи и текстове са визуално изкуство и носители на информация за различни публики. Изводите от изследването са свързани с възможностите за създаване на информационно насищане при подходящи условия и среда на местата с оживено движение в пешеходните зони на София и с потребностите за експониране на различни по характер временни обекти в градската среда

25. Иванова, Бл. Сграда на Българската екзархия в Истанбул. Българската общност в Турция. Исторически аспекти и съвременно състояние. С., изд. За буквите – о писменехъ“, 2020, с. 189 – 208. ISBN 978-619-185-415-8.

Резюме

Изследването си поставя за цел подробно да проследи исторически документи – писма, дневници, кореспонденция и чрез тях да реконструира облика и историята на строителството на сграда на българската екзархия в Цариград. Изследването има две части – анализ на съдържанието на документите и анализ на сградата. Разгледана е историческата обстановка в Османската империя, екзархията като институция, търсенето на места за екзархийски сгради и тяхното състояние, механизмите на застраховането, на покупко-продажбите, връзките между дипломатите и пр. Новооткритите архитектурни проекти на Акционерно отоманско дружество („Societe anonime Ottomane de Constructions“) се публикуват за пръв път. Те илюстрират идеите и описанията на екзарх Йосиф в преследването на неговата мечта за представителна сграда на българската екзархия. Проектите на фасади и плановите схеми разкриват замисъла за една значима обществена сграда и голяма църква с богата мозаечна украса и купол.

Като резултат се налага изводът за проектирането на сгради с модерно формообразуване, съответстващи на тенденциите на европейските обществени сгради през XIX в. Изследването обяснява сложното взаимодействие между институциите и невъзможността за осъществяването на строителните проекти във връзка с пренасянето на седалището на екзархията в София.

26. Иванова, Бл. Тема, образ и послание на стила във фасадната монументална живопис от 70-те г. на XX в. до 20-те г. на XX в. – Многообразие в единството. Пластичните изкуства в градската пространствена среда., 1, 2020, с. 36-53. ISSN: 1314-0825

Резюме

Предмет на изследването е стенната монументална живопис. Целта е проследяване на темите, образите и особеностите на стила. Класическата стенна живопис и сграфитото са характерни през 70-те и 80-те г. на XX в. за обществените сгради в България. От 90-те г. на XX в. и особено през XXI в., в градската среда навлизат графитите. Разгледани са знакови примери на художествени графити като израз на промяната в тенденциите в оформянето на градското пространство. Темите на монументалната живопис в техниката сграфито през 1980-те г. са свързани с историята, развитието на технологиите, труда и майчинството. Стилът подчертава ясната монументална четливост на формите. Създаването на сграфитото е свързано с обществена поръчка и одобряване от държавната художествена комисия. Анализирани са примери от София, Велико Търново, Пловдив и Дряново.

Темите на графитите са свързани с портретите на национални исторически герои, с рисуване на значими сгради, чиито изображения представят запазване на историческата памет в крайните квартали. В тези примери стилът притежава ниска художественост, в случаите, когато авторите са аматьори. Произведенията се появяват в неестетизирани градски места. Други примери са свързани с естетизацията на средата в отделни квартали на София. В тях липсва единна концепция. В заключение се налага изводът, че при създаването на стенописите в техниката на сграфитото през 1980 и 1990-е години се намесва регулиран обществен интерес. В графитите доминира индивидуалното начало, груповата социална среда и частния интерес.

Стенописите в техниката сграфито оформят плоскости в интериори и фасади в централни градски зони и в обществени сгради, докато стенописите в техниката графити се разпространяват в неестетизирани публични места или в зависимост от възможностите на пространството, сред което благодатни полета са големите плоски фасади на различни места в градовете.

27. Иванова Б.И. От идеи до реализации. Болгарский церковный комплекс на берегу бухты Золотого рога // Дизайн. Искусство. Промышленность: Международный журнал научных исследований / гл. ред. д.-р. иск. Н. М. Шабалина. – Челябинск: Издательский Дом Технэ, 2020. – Выпуск 7, с. 85– 95.

Тезиси

Предметом научного анализа в исследовании обозначена проблема возведения болгарского архитектурного комплекса в Стамбуле. В научном изыскании рассмотрены в контексте социального, архитектурного и конструктивного развития три этапа строительства церкви, домов для клира и паломников, школы и пресвитерия на берегу Золотого Рога середины XIX в. до его конца. Результатом исследования явилась систематизация материалов, касающихся конструкции и стиля всех зданий. Они служат характерным примером строительства на Балканском полуострове в эпоху

социальных трансформаций XIX в., а также в сфере применения новых материалов как сталь для сооружений в «проблемных» с точки зрения возможностей общества, климатических условий и геологии.

Иванова, Бл. От идеята до изпълнението. Български църковен комплекс на брега на залива Златният рог. - Дизайн. Изкуство. Промисленост, бр. 7, 2020, с. 85 - 95. (ISSN: 2312-6116) (РИНЦ)

Резюме

Предмет на научен анализ в изследването е проблемът за изграждането на българския архитектурен комплекс в Истанбул. Разгледан е контекста на социалното, архитектурното и конструктивното развитие през трите етапа на изграждане на църква, метох, училище и презвитерий на брега на Златния рог в от средата до края на 19 век. Резултат от проучването е систематизирането на материали, свързани с дизайна и стила на всички сгради. Сградите са типичен пример за строителство на Балканския полуостров във време на социални трансформации през 19 век, както и за използването на нови материали като стоманата за конструкции в „проблематична“ от гледна точка на обществото, климатичните условия и геологията.

Показател 11. Студии, публикувани в специализирани издания в областта на изкуствата

1. Иванова, Бл. Литографии от Възраждането в Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий. – Историята и книгите като приятелство. Сборник в памет на Митко Лачев. С., 2007, с. 438-461 (ISBN 978-954-617-024-8).

Резюме

В студията са систематизирани, описани и атрибуирани литографиите от Възраждането в отдел „Карти и графика“ в Народната библиотека. Изследвано е качеството на графичните отпечатьци от гледна точка на поправките в тях и преиздаването им. Вследствие на издирените данни за първоначалния им произход, графичните отпечатьци са обособени в условни наименования на колекции, което е направено и на основата на старите им сигнатури. Индексът на изследваните творби включва всички данни за откритите графичните листове. Сред авторите са Георги Данчов, Николай Павлович, Хенрик Дембицки, Теодор Брайтвизер (по творби на Х. Дембицки), копия на неизвестни автори по творби на Г. Данчов. По този начин е поставен въпросът за тиражирането и на графичните отпечатьци и широката им популярност. По отношение на колекциите са обособени – Архив на българското възраждане, Евлоги и Христо Георгиеви, Кириако Цанков, Владимир Цанков и др.

2. Иванова, Бл. Петдесет портрета. Живопис, рисунка, графика от сбирката на Александър Керезов : Изложба в галерията на Националната художествена академия, август 2008 / Благовеста Иванова ; Фотогр. Иван Чехларов Петдесет портрета. Живопис, рисунка, графика от сбирката на Александър Керезов. Изд. "Агато", София, 2008, 63 с., (ISBN: 978-954-8761-80-2).

Резюме

Обработен е и е въведен в обращение непознат до този момент емпиричен материал. Студията (63 с.) включва аотирана каталожна част с издирени нови или допълнени данни за представените автори, някои от които са непознати като имена. Добавени са и нови произведения към творческите биографии на художниците от времето на Възраждането до 80-те г. на XX в. Сред всички 39 имена са анализирани портрети на по-малко известни автори или на такива, чиито произведения не са особено популярни - Иван Димитров, Милан Сърбински, Иван Гуринов, Никола Попов, Гаврил Попонв, Киро Иванов, Георги Черкезов, Пантелей Сеферов, Недялко Каранешев и Никола Андонов.

3. **Иванова, Бл., (студия, каталог, таблици, съставител) Ал. Керезов (каталог, съставител). Забравените художници на България. Творби от сбирката на Александър Керезов., Изд."Агато", София, 2013, 88 с., (ISBN: 978-954-8761-89-5)**

Резюме

Студията (88 с.) е построена на непознат и неизследван до този момент емпиричен материал. Извършена е атрибуция на 60 от включените 61 творби. Потърсени са причините за забравата на някои от българските художници като е разгледана културната среда след Освобождението, училище в Румъния в края на XIX и началото на XX в. художници; училище в Италия по същото време; мястото на забравените художници в художествения живот в България през първите четири десетилетия на XX в.; училище в България забравени художници и причините за тяхната съдба; мястото на забравените художници в националните художествени колекции. Изданието е придружено с две таблици. В тях те са представени синхронно спрямо познати и известни майстори и персонално като място на обучение и реализация.

4. **Иванова, Бл. Художници и фотографии от XIX в. в търсене и представяне на българската национална идентичност в Русия. - В: Българска етнология, кн. 4, 2016, с. 596-622 (ISSN 0323-9268). (НАЦИД)**

Резюме

В изследването е разгледано разбирането за идентичност в художествените произведения на възрожденските художници Николай Павлович и Георги Данчов. Те са избрани измежду работилите до Освобождението, поради силното им чувство към изобразяването на облеклото на българина в техните произведения. При Николай Павлович търсенето на образци, отразяващи българската средновековна идентичност е изразено в посещение в центъра на славянската общност Одеса през 1860-1861 г. В творчеството на Георги Данчов се наблюдава обратният процес. Той осъществява „износ“ на идеи, отразяващи българската национална идентичност на Етнографската изложба на Императорското дружество в Москва през 1867 г. Георги Данчов участва в нея заедно с известния български фотограф Хаджи Кавра и е поканен по преценка на руския вицеконсул в Пловдив Найдено Геров. Произведенията на двамата не са запазени, затова са анализирани подробните словесни описания на литографиите,

цветните рисунки и фотографиите, които отразяват облеклото и бита през XIX в. в България.

5. Иванова, Бл. Истанбул по времето на Димитър Добрович. – Романтиката на XIX век. Димитър Добрович 1816-1905. Живот и творчество., 16-17 ноември 2016, Нов български университет, съставител Анжела Данева, С., 2017, с. 67-89. (ISBN 978-954-535-976-7)

Резюме

Цел на изследването е да бъде направена възстановка на културната среда на Истанбул, градът в който бъдещият художник Димитър Добрович попада през 1832/3 г., след напускането на родния Сливен, както и на атмосферата в културната среда на същия град по времето на връщането му от Италия на път за България през 1893 г.

В двата различни периода от неговото развитие, градът е анализиран от две гледни точки: като столица на Османската империя и като средище на християни. Сведенията за Цариград през 30-те г. на XIX в. – времето преди Танзимата (епохата на реформи в Османската империя), са изключително оскъдни. Обликът на града е контрастен. Направена е реконструкция на атмосферата в градската среда чрез архитектурното застрояване и стиловите особености на култовата и гражданската архитектура, местата и обществената среда, където Добрович се е движил. Отчетено е тяхното значение при формирането на културните възгледи на младежа, който тогава е ученик в различни гръцки училища. Биографията на Димитър Добрович с описанието на учебните дисциплини позволява към реконструкцията да бъдат добавени и елементи за образователните институции на едно от християнските малцинства в Османската империя, каквото са гърците. Цариград като средище на българите е потърсен чрез значими за българската колония места от този период и от 40-те и 50-те г. на XIX в. като Хамбарът, Балкапан хан, сградите в двора на Стефан Богориди между Фенер и Балат, кварталът Ункапан. Те са разгледани на фона на свързани с българската колония дейности и личности като швейцарските архитекти от италиански произход братята Гаспаре и Джузепе Фосати, строежът на сградите на първите посолства, реставрацията на църквата Св. София и пр.

Във втората част на изследването, Истанбул, първият далечен град, от който Добрович започва самостоятелния път в своето развитие, по времето на връщането на художника от Италия, е разгледан отново като културно и градско средище. Едва ли възрастният живописец е получил впечатления от града, но промените в него през 1893 г. са осезаеми. Атмосферата е проследена с новото застрояване на обществени сгради в квартала Джибали, където Добрович учи в гръцко училище и в Куручешме. Българските места също са променени. По това време България има дипломатически отношения с Османската империя, както и официално място в обществения живот на българската колония в града като разгръща активно изграждане на институции и строителство на сгради, сред които знакови са църквата „Св. Стефан“ и болницата „Евлоги Георгиев“. В заключение е направен извод за характера на динамиката в развитието на социокултурната и градската среда на Истанбул за шест десетилетия между 30-те и 90-те г. на XIX в.

6. Иванова, Бл. Познати-непознати, известни-неизвестни. Колекция Александър Керезов. С., 2018, 88 с., (ISBN: 978-619-188-198-7)

Резюме

Студията може да бъде схваната като продължение на „забравените художници“. Подбраният от автора и представен непознат материал е изследван от гледна точка на културното развитие в България и в европейските страни, в които художниците учат. Изборът на наименованието е предопределен от факта, че някои от авторите са известни, но включените творби са напълно непознати, а други творци са непознати. По този начин е поставен въпросът за колекционирането и опазването на културното наследство на чешките художници, които след Освобождението работят в България, на българите, които завършват художественото си образование в Прага, българските възпитаници на Мюнхенската художествена академия, възпитаниците на художествените академии в Италия, на училите и специализирали в Париж, Русия, София. В творчеството на (не)познатите и (не)известните са проследени жанрове като портрета, голото тяло и скулптурата.

Показател 14. Поддържаща творческа изява или участие в колективен продукт в областта на изкуствата

1. Подбор на творби за национална изложба Символите на българската държавност, 2008. Бл. Иванова. Символите на българската държавност. Посвещава се на 100 годишнината от обявяването на независимостта на България на 22 септември 2008 г. Каталог. Велико Търново, 2008, с. 87, 124, 126, 143, 144, 163, 179, 181, 198.

Резюме

Подборът на произведенията представя символите на българската държавност с произведения на изящното изкуство и проекти за тях, съхраняващи се в Националната галерия. Представата за независимостта през Възраждането е отразена с рисунки с молив, варианти на гербове и алегорични литографски отпечатащи, изпълнени от Николай Павлович. По време на Третата Българска държава държавността и независимостта се възприемат чрез портретни изображения на българските владетели Фердинанд и Мария Луиза в творбите на Антон Митов и Георги Евстатиев.

2. Подбор на творби за международна изложба по случай 200 години от създаването на Мюнхенската художествена академия. Вж. Bl. Ivanova. Nikolai Pavlovich. – In: 200 Jahre Akademie der Bildenden Künste München, 2008, pp. 174 – 178 (ISBN-10: 3777442054; ISBN-13: 978-3777442051)

Резюме

Статията представлява обзор на обучението и творчеството на художника в Мюнхенската художествена академия. Направен е анализ на запазените негови произведения в България и оценка на тяхното значение за по-късното му творчество.

3. Избор на творба за участие в изложба. Вж. Иванова, Бл. Калина Тасева, Тракийка. – В: Изборът, 43 изкуствоведи – 43 произведения, изложба в

Софийска градска художествена галерия, 28 май – 28 август 2011 с куратор Мария Василева, представена с каталог. С, 2011, с. 30 – 31, (ISBN 9 789 549 273 526) (proquest). COBISS.BG-ID – 1237290468

Резюме

Представена е обосновка за избора на произведението „Тракийка“ на Калина Тасева. Изборът на автор и подборът на творбата са извършени, имайки предвид ролята на художничката в българското изобразително изкуство и мястото на човека в творчеството ѝ. Във връзка с представянето на живописната творба в изложбата, в статията е извършено нейното датиране и тя е отнесена към 60-те г. на XX в.

Показател 15. Публикувана глава от колективна монография

1. **Иванова, Бл. В. Върбанова. Солун-София. Сравнително изследване на паметниците на архитектурата от Античността и Средновековието. ВСУ „Любен Каравелов“, С., 2015, 117 с. (ISBN 978-954-331-070-8)**

Автор на глава: Исторически модел с подчасти 1.1. – 1.3.1, с. 6-34.

Резюме

Моделът е теоретична разработка. В него е изведен изборът на Солун и София за проучване като историческа проблематика. Той съдържа в себе си елементи на концепцията на епохата и служи за основа при извършването на историческото проучване. Целта му е да създаде богата на информационно насищане среда. Изграден е на основата на възможните разкрити и експонирани обекти. Към основните топоси – Солун и София са привлечени по синхронен, диахронен и териториален принцип други обекти, които да дадат съвкупност от исторически ситуации и архитектурни решения, в които да бъдат потърсени общите признаци и различията.

Показател 26. Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа

1. **Иванова, Бл. История на изкуството за студенти по архитектура. Сиела, С., 2015, т. 1, Първо издание, Второ издание (ISBN: 978-954-28-1723-9)**

Резюме

Учебникът по обща история на изкуството в два тома е специално насочен към студентите по архитектура и строителство и архитектура на сгради и съоръжения. Основен акцент в него е връзката между архитектурата и изобразителните изкуства. Сравнителните таблици, задачите и упражненията са в помощ за създаване на умения за изграждане на структурирано и логическо мислене в областта на историческото познание, както и за развитие на зрелата памет. Първият том съдържа CD издание с 1200 цветни изображения, хронологически таблици, схеми и исторически карти.

2. **Иванова, Бл. История на изкуството за студенти по архитектура. Сиела, С., 2017, т. 2. (ISBN: 978-954-28-2255-4)**

Резюме

Вторият том на историята на изкуството обхваща периода от барока през XVII в. до Втората световна война. Подреждането на материала е изградено на основата на университетски курсове по обща история на изкуството и архитектурата в Кеймбидж, Бъстън, Браун Университет в САЩ и др. висши учебни заведения, в които се обучават студенти по архитектура. Учебникът е придружен с показалци.

В изложението е търсен подход за създаване на основни насоки в познаването на художествените стилове е тяхната еволюция, връзката между изкуствата и архитектурата във времето, познаването на европейската материална култура. По отношение на архитектурата са разгледани отделни примери в стилъв аспект, пространствено изграждане, формообразуване и техният културен контекст. Наблегнато е на описанието и на стиловия анализ на значими творби в помощ на студентите за развитието на тяхната езикова и визуална култура. Тестовите и таблиците за апликациите са удобство при подготовката за контролни работи и изпити. В изданието са посочени местонахожденията на всяко художествено произведение, което го прави подходящо и като наръчник за любознателните при пътуване.

Вторият том съдържа CD с приложение с 900 цветни изображения, хронологически таблици, схеми и исторически карти. Учебникът е подходящ и за интересувашите се от историята на архитектурата студенти по история на изкуството, за студенти по културология, както и за читатели със специални интереси по въпроси на синтеза на изобразителните изкуства с архитектурата.

Показател 27. Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа

1. [Иванова, Бл. Исторически контекст на архитектурата по българските земи. История, общество, културни модели. С., ВСУ „Любен Каравелов“, 2018, 161 с., \(ISBN 978-954-331-082-1\)](#)

Резюме

Историческият контекст на архитектурата е понятие, което използват архитектите в областта на опазването на недвижимото културно наследство. Контекстът е историческата среда, в която тя се създава. Средата е комплексна и включва в себе си насоките на развитие на всяко едно историческо общество. Тя е многоаспектна и в същото време има солидни опорни точки. Изучава се с методите за изследване на историческите общества, историческите документи и сравнителния анализ. В книгата се постарахме да направим преглед на обществото в цялото му многообразие като среда за зараждане и развитие на архитектурата през отделните исторически епохи. Например да представим облеклото и култовете на траките, защото те са изобразени в стенописите, и на римляните тъй като са характерни за скулптурата, а тези изкуства от своя страна са в синтез с архитектурата. Да разберем какъв е приносът на българската архитектура за византийската. Или да се разходим из софийските пазари след Освобождението, които са разположени по определен начин в новата столица и намират място в произведенията на живописците. Също така да видим общата гледна точка на архитекти и художници за създаването на

организирания художествен живот в България след Освобождението. В книгата са използвани и методите на културологията, историята на архитектурата и историята на изкуството. В същото време тя е различна от изследванията по история на архитектурата по българските земи. В нея е разгледана историята на обществото като среда, в която се развива архитектурата.